

Dosarul nr. 3r-216/19

Prima instanță: Curtea de Apel Chișinău (jud: A.Minciuna, V.Mihaila, V.Sîrbu)

DECIZIE

28 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Sveatoslav Moldovan
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Liudmila Perederii și Iuri Țopa,

în cauza de contencios administrativ, la contestația depusă de Liudmila Perederii și Iuri Țopa împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea parțială a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2836 din 23 octombrie 2019 cu privire la desfășurarea turului al doilea de scrutin pentru alegerea primarului general al mun. Chișinău și a primarilor în unele circumscripții electorale municipale, orășenești, sătești (comunale), modificată prin hotărârea CEC nr. 2837 din 23 octombrie 2019, în partea ce ține de stabilirea pentru 3 noiembrie 2019 a desfășurării turului al doilea de scrutin în circumscripția electorală municipală Chișinău nr. 1,

împotriva încheierii din 26 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost declarată inadmisibilă contestația depusă de Liudmila Perederii și Iuri Țopa,

c o n s t a t ă:

La 24 octombrie 2019, Liudmila Perederii și Iuri Țopa au depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale, prin care au solicitat anularea parțială a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2836 in 23 octombrie 2019 cu privire la desfășurarea turului al doilea de scrutin pentru alegerea primarului general al mun. Chișinău și a primarilor în unele circumscripții electorale municipale, orășenești, sătești (comunale), modificată prin hotărârea CEC nr. 2837 din 23 octombrie 2019, în partea ce ține de stabilirea pentru 3 noiembrie 2019 a desfășurării turului al doilea de scrutin în circumscripția electorală municipală Chișinău nr. 1.

Prin încheierea din 26 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost declarată inadmisibilă contestația depusă de Liudmila Perederii și Iuri Țopa, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. e), 230 și 242 ale Codului administrativ. (f.d. 35-38)

La 27 octombrie 2019, Liudmila Perederii și Iuri Țopa au declarat recurs împotriva încheierii din 26 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău. (f.d. 48-50)

În motivarea recursului au invocat dezacordul cu încheierea emisă, deoarece a fost emisă cu încălcarea art. 6§1 CEDO, indicând și practica CtEDO pe unele cazuri similare. Au indicat că Curtea de Apel Chișinău a omis să se pronunțe asupra argumentelor invocate în obiecțiile de referință din 25 octombrie 2019.

Totodată, a indicat Iuri Țopa că acțiunea în contencios administrativ a fost examinată în baza referinței depuse de pârâtă, fără ai comunica conținutul acesteia.

Recurenții și-au întemeiat prezenta cerere de recurs, în baza art. 242 și 243 alin. (1) lit. c), alin. (2) Cod administrativ, anexând și obiecțiile la referința pârâtului semnată de Liudmila Perederii.

Au solicitat, admiterea recursului, anularea încheierii din 26 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecători.

De asemenea, au solicitat examinarea recursului cu participarea părților.

În conformitate cu art. 74 alin. (6) Cod electoral, împotriva hotărârii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel – un recurs în termen de o zi de la pronunțare. Or, la caz, se contestă acțiunile Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la 26 octombrie 2019.

Astfel, recursul declarat de către Liudmila Perederii și Iuri Țopa la 27 octombrie 2019, este în termen.

Cu referire la examinarea recursului cu participarea părților, instanța de recurs menționează următoarele aspecte.

În conformitate cu art. 247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În contextul normei citate, urmează a fi precizat faptul că examinarea recursului are loc fără participarea părților și numai în cazul în care constată necesitatea de a clarifica anumite probleme de legalitate invocate în cererea de recurs, instanța decide citarea participanților la proces.

La caz, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că circumstanțe ce ar dicta necesitatea citării participanților la proces, nu există.

Mai mult, examinarea cauzei în ordine de recurs în lipsa părților, nu poate fi calificată ca o limitare a dreptului de apărare și de acces la justiție, în condițiile când participanți la proces beneficiază de un ansamblu de pârghii legale întru realizarea drepturilor sale.

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge cererea depusă de către Liudmila Perederii și Iuri Țopa cu privire la examinarea recursului cu participarea părților.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea integrală a încheierii instanței de apel, din următoarele argumente.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Totodată, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că legiuitorul prin dispoziția art. 195 Cod administrativ a

prevăzut aplicarea suplimentară a prevederilor, indicând că procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod, iar suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

În conformitate cu art. 33¹ din Codul de procedură civilă, art. 71 și 72 din Codul electoral, competente în judecarea litigiilor electorale ca prima instanță sunt judecătoriile și Curtea de Apel Chișinău, iar în UTA Găgăuzia – judecătoriile și Curtea de Apel Comrat.

Curtea de Apel Chișinău ca primă instanță judecă: litigiile ce țin de contestarea actelor Comisiei Electorale Centrale și Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor; litigiile privind contestarea actelor (hotărârilor) Comisiei Electorale Centrale și Consiliului Coordonator al Audiovizualului, în cazul adoptării unor decizii noi, în baza cererii prealabile a persoanei interesate; cererile de anulare a înregistrării concurenților electorali, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale (art. 75 alin. (5) și 116 din Codul electoral).

Înaintând la 24 octombrie 2019 prezenta contestație în instanța de contencios administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale, Liudmila Perederii și Iuri Țopa au solicitat anularea parțială a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2836 in 23 octombrie 2019 cu privire la desfășurarea turului al doilea de scrutin pentru alegerea primarului general al mun. Chișinău și a primarilor în unele circumscripții electorale municipale, orășenești, sătești (comunale), modificată prin hotărârea CEC nr. 2837 din 23 octombrie 2019, în partea ce ține de stabilirea pentru 3 noiembrie 2019 a desfășurării turului al doilea de scrutin în circumscripția electorală municipală Chișinău nr. 1.

Prin încheierea din 26 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost declarată inadmisibilă contestația depusă de Liudmila Perederii și Iuri Țopa, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. e), 230 și 242 ale Codului administrativ. (f.d. 35-38)

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că concluzia instanței de apel despre necesitatea declarării ca inadmisibilă a contestației sus-vizate este întemeiată.

Conform art. 38 din Constituție, voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Această prevedere urmează să fie corelată cu art. 2 din Constituție, care prevede că suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative. Alegerile sunt modalitatea de bază și principalul mijloc juridic de formare a instituțiilor și organelor de stat și de investire a persoanelor oficiale cu atribuții publice.

Din prevederile constituționale stipulate în art. 2 alin. (1), rezultă drepturile electorale fundamentale: dreptul de a alege și de a fi ales. Tot aici sunt consacrate și principiile participării cetățenilor RM la alegeri. Participarea la alegeri se face prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16 decembrie 1966, la care se face referință în art. 4 din Constituție, prevede că orice cetățean are dreptul și trebuie să aibă posibilitatea, fără nicio discriminare și fără restricții

rezonabile, de a alege și de a fi ales, în cadrul unor alegeri periodice, oneste, cu sufragiu universal și egal și cu scrutin secret, asigurând exprimarea liberă a voinței alegătorului.

Reglementări similare pot fi regăsite și în art.130 alin. (1) Cod electoral, care prevăd că primarii orașelor (municipiilor), sectoarelor, satelor (comunelor) și consilierii în consiliile raionale, orășenești (municipale), de sector și satești (comunale) se aleg prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani.

Iar, în accepțiunea art. 207 alin. (1) și alin. (2) lit. e) Cod administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs. Acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art.17.

În acord cu art. 17 din Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabili/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitatea administrativă.

Totodată, instanța de recurs menționează că referirea Curții de Apel Chișinău la aceste prevederi legale sunt relevante în prezenta speță, aceasta deoarece art. 207 din Codul administrativ, determină expres inadmisibilitatea unei acțiuni în situația în care persoana nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decelează că Liudmila Perederii și Iuri Țopa depunând contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale, nu acționează în calitate de alegători, în vederea exercitării dreptului vătămat prevăzut de art. 17 Cod administrativ, care în opinia lor se manifestă prin impunerea lor să participe în turul II al alegerilor, în care nu mai există acei candidați la funcția de Primar general al municipiului Chișinău, pentru care aceștia ar dori să voteze și că voința acestora în turul al doilea pentru alegerea Primarului general al municipiului Chișinău nu va fi exprimată în mod liber.

Or, având în susținere art. 145 alin. (2) Cod electoral, în cazul în care niciun candidat nu întrunește mai mult de jumătate din numărul de voturi valabil exprimate, în termen de 2 săptămâni se va proceda la al doilea tur de scrutin cu 2 candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin. Acești doi candidați se înscriu în buletinele de vot în ordinea descrescătoare a numărului de voturi acumulate în primul tur de scrutin. Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va reține justificată concluzia Curții de Apel Chișinău referitor la faptul că exercitarea dreptului de vot în cadrul oricărui scrutin nu reprezintă o obligație a cetățenilor, ci posibilitatea acestora recunoscută de lege pentru a participa la procesul de formare a organelor de stat centrale și locale. Or, în baza art. 7 Cod electoral, nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului pentru a-l face să voteze sau să nu voteze, precum și pentru a-l împiedica să-și exprime voința în mod independent.

În condițiile respective, cetățenii cu drept de vot, au posibilitatea de a decide de sine stătător asupra utilității și necesității participării la alegeri, ori libertatea exprimării votului, ca principiu de drept consacrat la art. 38 din Constituție și art. 7 din Codul electoral, exclude orice formă de constrângere sau presiune asupra alegătorului pentru a-l determina să voteze sau să nu voteze, precum și pentru a-l împiedica să-și exprime voința în mod independent.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reiterează că solicitările din contestație, nu implică încălcarea unui drept al contestatarilor Liudmila Perederii și Iuri Țopa, acestea fiind doar o presupunere de încălcare a dreptului la vot.

Or, Constituția, fiind legea fundamentală a Statului, prevede expres că cetățenii Republicii Moldova au drept de vot, nu și obligația la vot, iar libertatea exprimării opiniei electorale este un principiu care acordă cetățeanului cu drept de vot posibilitatea de a decide de sine stătător asupra utilității și necesității participării sale la alegeri. Libertatea exprimării opiniei electorale exclude orice formă de constrângere sau presiune asupra alegătorului pentru a-l determina să voteze sau să nu voteze, precum și pentru a-l împiedica să-și exprime voința în mod independent.

Urmare a celor expuse, sunt apreciate critic susținerile recurenților precum că le-a fost încălcat art. 6§1 CEDO și Curtea de Apel Chișinău a omis să se pronunțe asupra argumentelor invocate în obiecțiile de referință din 25 octombrie 2019, iar lui Iuri Țopa nu i-a fost comunicat conținutul referinței pârâtului, deoarece susținerile date nu au suport legal, mai mult că încălcările invocate nu implică un drept prin prisma Codului administrativ și nu poate fi restabilit/anulat și/sau apărât în instanța de contencios administrativ.

Celelalte apărări ale recurenților formulate în recurs, la fel, sunt neîntemeiate, mai mult, în esența lor, sunt similare argumentelor invocate în contestația depusă și sunt expuse asupra circumstanțelor, cărora le-a fost dată o apreciere corectă și nefiind stabilite anumite încălcări.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că cererea de recurs este neîntemeiată, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul de a menține încheierea din 26 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către Liudmila Perederii și Iuri Țopa.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Nicolae Craiu